

PODPORA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA NA SLOVENSKU

Richard Heligman a Ľubomíra Strážovská

Abstrakt

V tomto príspevku sa zaoberáme vybranými problémami podnikateľských inkubátorov na Slovensku. V prvej časti venujeme pozornosť malým a stredným podnikom a v druhej časti sa zaoberáme podnikateľskými inkubátormi na Slovensku. Zameriame sa na vznik, vývoj, a zhodnotenie inkubátorov vytvorených na Slovensku. Príspevok čerpá názory autorov z danej problematiky a na základe údajov dostupných z Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania so zameraním na zhodnotenie podnikateľských a technologických inkubátorov na Slovensku, ktoré podporujú inovatívne podnikateľské nápady.

Kľúčová slova

Podnikateľský inkubátor, malé a stredné podniky, podnikanie.

Klasifikace JEL

L33, H59

Úvod

Pre vznik a rozvoj malého a stredného podnikania je potrebné vytvárať vhodné podnikateľské prostredie. Cieľom práce je charakterizovať malé a stredné podniky, zameriavame sa na ich prvotnú podporu podnikateľského prostredia na Slovensku a zhodnotenie podnikateľských inkubátorov vytvorených na Slovensku.

V prvej časti venujeme pozornosť malým a stredným podnikom, ktoré sú hnacou silou rozvoja hospodárstva a dokážu vyhovieť najnovším trendom a uspokojovať aj najnáročnejších zákazníkov. V druhej časti sa zaoberáme podnikateľskými inkubátormi ich vzniku, životným cyklom a ich podpore malým a stredným podnikom. Inkubátor predstavuje podporné prostredie priaznivé pre vznik a rozvoj novovytvorených firiem.

1. Vymedzenie malých a stredných podnikov

Malé a stredné podniky sú veľmi dôležitou súčasťou národného hospodárstva na Slovensku, ale aj v iných európskych krajinách. Podľa štatistických údajov¹ malé a stredné podniky tvoria až 99, 8% všetkých podnikov Európskej únie a zamestnávajú okolo 66% obyvateľstva.

Malé a stredné podniky sú najdôležitejším prvkom národných ekonomík, majú nezastupiteľnú úlohu v dynamickom rozvoji krajín s vyspelým trhovým hospodárstvom.

1.1. Charakteristika malých a stredných podnikov

V odborných kruhoch, ako aj v odbornej literatúre sa vedú spory o definíciu malých a stredných podnikov. Vedú sa rôzne diskusie, vedú ich odborníci, ale doposiaľ neexistujú jednotné a jasné kritériá.

Malé a stredné podniky sa kategorizujú do týchto skupín: mikropodnik, ktorý má menej ako 10 pracovníkov a obrat a/alebo bilančnú sumu menšiu ako 2 mil. eur; malý podnik s menej ako 50 zamestnancami a obratom a/alebo bilančnou sumou menšou ako 10 mil. eur; stredný podnik, ktorý má menej ako 250 pracovníkov a obrat a/alebo bilančnú sumu menšiu ako 50 mil.

---

¹ Strážovská, L. 2004. Malé a stredné podnikanie a rodinné podnikanie. Nové Zámky: Cranium, 2004. s. 9

Malé a stredné podniky sú prevažne súkromne vlastnené a riadené podniky, ktoré nemajú dominantné postavenie vo zvolenom odbore podnikania. K uvedenému je potrebné dodať, že malý a stredný podnik môže byť vytvorený a prevádzkovaný živnostníkmi, ale aj obchodnými spoločnosťami, ktoré zamestnávajú do 249 osôb.²

Na Slovensku je systém podpory malých a stredných podnikov vo fáze rozbiehania v porovnaní s Európou. Vhodne fungujúca sieť inkubátorov, ktorá by poskytovala vhodné priestory a služby pre začínajúcich podnikateľov zatiaľ nie je dokonale rozvinutá. Napriek tomu je možné konštatovať, že inkubátory na Slovensku dosiahli za posledné roky rozvoj.

2. Podnikateľský inkubátor

Pojem inkubátor predstavuje súhrnné označenie pre organizácie, ktoré tvoria podporné prostredie priaznivé pre vznik a rozvoj novovytvorených firiem. Cieľom práce je zhodnotenie inkubátorov vytvorených na Slovensku. Práca sa opiera o názory autorov z danej problematiky a na základe údajov dostupných z Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania.

2.1. Popis stavu inkubátorov

Podnikateľský a technologický inkubátor predstavuje opatrenie, ktoré má za cieľ združiť podnikateľské projekty a poskytnúť im podnikateľskú a technickú podporu. Môžeme ich rozdeliť na tri hlavné druhy inkubátorov.

Prvým druhom je podnikateľský inkubátor, zameraný všeobecne na rozvoj začínajúcich podnikov.

Druhým je technologický inkubátor, primárne orientovaný na transfer technológií a využitie výsledkov vedeckého výskumu v podnikateľskej praxi.

Tretím druhom je inkubátor, ako súčasť podnikateľského centra typu „one-stop-shop“, v ktorom je inkubátor prepojený s ostatnými podpornými službami a má vytvorené väzby na vedecko-výskumnú komunitu.

---

² Strážovská, L. – Strážovská, H. 2010. Obchodné podnikanie. Bratislava: Sprint, 2010. s. 157

Stratégia a koncepcia podpory inkubátorov sa nesmie zameriavať iba na poskytovanie technologických priestorov, skladov, administratívnych priestorov a služieb. Zo strany vlády a miestnych samospráv by malo ísť o celkovú stratégiu rozvoja inkubátorov.

Na Slovensku rozvoj inkubátorov je založený na podobných princípoch ako v zahraničí. Slovensku sa zatiaľ podarilo vytvoriť iba základné podmienky pre inkubáciu, a to prostredníctvom vybudovania priestorov a kancelárskej infraštruktúry. Slovensku však stále chýba využitie ich celkového potenciálu. Dôvodom pre neúspech inkubátorov je, že vznikali aj keď nespĺňali základné parametre pre vhodnú lokalizáciu daného druhu inkubátora.

Na Slovensku sa podarilo vytvoriť základnú infraštruktúru a získať zdroje na prevádzkové výdavky inkubátorov v počiatočnom období, avšak to bolo nedostatočné na zabezpečenie kreatívneho rastu a rozvoja. Jednou z výhod doterajších snáh bola šanca na rekonštrukciu starších objektov v správe mesta a s tým súvisiaci aj mestský rozvoj.

Absencia podpory zo strany verejných financií môže znamenať, že súkromní alebo verejní prevádzkovatelia by sa mohli správať ako typickí prenajímatelia kancelárskych priestorov, čím by sa stratila základná funkcia inkubátora, tak ako to môžeme vidieť aj v jednom konkrétnom meste a to v Spišskej Novej Vsi, kde BIC Spišská Nová Ves s.r.o. v partnerstve s Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP), mestom Spišská Nová Ves a Spišskou regionálnou rozvojovou agentúrou (SRRA), realizovala rekonštrukciu a dostavbu budovy na Tehelnej ul. 20, s financovaním zo zdrojov PHARE (325 000 EUR), štátneho rozpočtu (102 555 EUR) a rozpočtu mesta Spišská Nová Ves (26 484 EUR). Celkový rozpočet rekonštrukcie podnikateľského inkubátora, vnútorného vybavenia s vkladom pôvodnej budovy a pozemku predstavoval sumu cca: 543 500 EUR.

Finančné prostriedky na rekonštrukciu podnikateľského inkubátora boli získané v rámci programu SK 0009.01 (Zlepšenie produktívneho sektora na východe Slovenska - Zlepšenie podnikateľského prostredia pre malé a stredné podniky na východe Slovenska) pod názvom projektu "Rekonštrukcia podnikateľského inkubátora v Spišskej Novej Vsi". Umiestňovanie firiem v priestoroch inkubátora prebiehalo od začiatku roka 2004.

Problémom je najmä absencia v oblasti odborného zaškolenia zamestnancov pracujúcich v rámci podpory podnikania a rozvoja startupov na Slovensku. To vedie k slabému rozvoju efektívneho portfólia služieb nevyhnutných na posilnenie inkubátorov, transferu technológií a komerčného využitia výsledkov vedecko-výskumnej činnosti.

Pozastavenie financovania režijných nákladov nedokáže väčšina inkubátorov poskytovať služby potrebné pre začínajúcich podnikateľov. Slovensko je vo využívaní tejto formy podpory podnikov pozadu v porovnaní s Európskou úniou. Neexistuje fungujúca sieť inkubátorov poskytujúca aj priestory aj služby pre nových podnikateľov. Ale aj napriek tomu, sa inkubátory dočkali rozvoja za posledné roky. Pri pohľade na dnešnú štruktúru inkubátorov na Slovensku je evidentné, že prevládajú najmä podnikateľské inkubátory.

2.2. Konceptia rozvoja

Ideálny stav, na efektívne fungovanie inkubátorov na Slovensku by bol, ak inkubátory budú presným spôsobom orientované na konkrétne výsledky v oblasti rozvoja slovenského podnikateľského prostredia.

Poslaním podnikateľských a technologických inkubátorov by mala byť kvalitná a komplexná podpora začínajúcich a existujúcich malých podnikateľov. Poslaním podnikateľských a technologických inkubátorov je zachytiť osoby s nápadom a pomôcť im zabezpečiť úspech v podnikaní. Aktivity majú byť zamerané na poskytovanie podpory inovatívnym podnikateľským subjektom v prvých rokoch ich existencie, pričom zmierňujú dopady možností nesprávnych rozhodnutí.

Špeciálna pozornosť by mala byť zameraná malým a stredným podnikom podnikajúcim v oblasti kreatívneho priemyslu, ktorý predstavuje vysoký potenciál hospodárskeho rastu. Napriek relatívne nízkemu počtu firiem pracujúcich v tejto oblasti, má kreatívne odvetvie významný potenciál hospodárskeho rastu najmä v oblastiach IT a reklamných služieb.

Rast inkubátorov a ich úspech je závislý od strategickej podpory na národnej, alebo regionálnej úrovni. Aby dosiahli potenciál svojho rastu, musí byť na národnej alebo regionálnej úrovni ich podpora v podobe strategického rozvoja.

Jedným z kľúčových faktorov úspechu inkubátorov ako mechanizmu na podporu malých a stredných podnikov je zabezpečenie personálu. Personál musí mať teoretické vedomosti, ale aj praktické skúsenosti s rozbiehaním a manažmentom úspešných projektov. Úspešný inkubátor by mal mať odborníka na každú oblasť, ktorej sa má inkubátor venovať.

Podpora podnikateľských inkubačných centier by mala byť najmä v podobe podpory a zabezpečenia odborníkov a administratívy samotných centier. Táto podpora by mala motivovať vznik nových inkubačných priestorov najmä v oblastiach, v ktorých je možné osloviť čo najväčšie množstvo mladých ľudí.

Inkubátor by nemal, len poskytovať výhodné nájomné a poradenské služby pre začínajúceho podnikateľa. Ich hlavným prínosom vo vyspelom svete je vo vyhľadávaní inovatívnych firiem. U nás sme ešte zatiaľ vždy v začiatkoch v porovnaní so svetom a západnou časťou Európy. Môžeme konštatovať, že tento systém podpory začínajúcich malých podnikateľov ešte stále nie je dostatočne rozvinutý, nakoľko vhodne vybavená a fungujúca sieť inkubátorov, ponúkajúca nielen primerané administratívne, výrobné a skladové priestory, ale najmä komplexné odborné služby a potrebný štartovací kapitál v porovnaní s Európou zaostáva. A práve odborné služby a poradenstvo vytvárajú podstatu, zmysel a poslanie podnikateľského inkubátora.

Hlavným cieľom podnikateľského inkubátora je zastavenie odlivu pracovnej sily z regiónu a hospodársky rozvoj regiónu prostredníctvom zvýšenia počtu podnikateľských subjektov, zvýšenia hospodárskeho potenciálu podnikateľského sektora a konkurencieschopnosti podnikateľov.

Záver

Malé a stredné podniky sú na Slovensku podporované prostredníctvom viacerých foriem podpory, pričom jednou z nich je aj vytváranie sietí inkubátorov. Na Slovensku prevažujú podnikateľské a technologické inkubátory, ktoré poskytujú podnikateľom viacero výhod, poskytujú odbornú pomoc, spoluprácu s potenciálnymi zákazníkmi, partnermi, za účelom výmeny skúseností a informácií, ktoré sú dôležité pre novovytvorené podniky.

Príspevok je zameraný na zhodnotenie podnikateľských a technologických inkubátorov na Slovensku, ktoré podporujú inovatívne podnikateľské nápady. Sú vhodnou formou pre začatie podnikania v prípade, že existuje podnikateľský zámer, na ktorý však nie

sú k dispozícii potrebné finančné prostriedky alebo priestory na prenájom. Inkubátory pomáhajú začínajúcim podnikateľom prekonať prvotné prekážky.

Literatúra

- [1] SEDLÁK, Mikuláš. *Podnikové hospodárstvo*. Bratislava: Iura Edition, 2007. 255 s. ISBN 978-80-8078-093-7
- [2] STRAŽOVSKÁ, Ľubomíra. a STRAŽOVSKÁ, Helena a kolektív. 2010. *Obchodné podnikanie*. Bratislava: Sprint, 2010. 280 s. ISBN 978-80-89393-34-3
- [3] STRAŽOVSKÁ, Ľubomíra. 2007. *Malé a stredné podnikanie a rodinné podnikanie*. Nové Zámky: Secos, 2007. 138 s. ISBN 80-969389-5-7
- [4] MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR, *Analýza stavu malého a stredného podnikania* [online]. 2015 [cit. 13. 4. 2017] Dostupné z <http://www.economy.gov.sk/10430-menu/142101s>.
- [5] SLOVAK BUSINESS AGENCY, *Koncepcia rozvoja inkubátorov a poskytovania služieb inkubátorovej starostlivosti pre začínajúce podniky na Slovensku, Strategická časť* [online]. 31.10.2016 [cit. 13. 4. 2017] Dostupné z: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/koncepcia_inkubatorov-strategicka_cast.pdf.
- [6] SLOVAK BUSINESS AGENCY, *História inkubátorov* [online]. 15.01.2013 [cit. 13. 4. 2017] Dostupné z: <http://www.sbagency.sk/historia-inkubatorov>.
- [7] WEISOVÁ, L. *Business and technological incubators in SR* [online]. 2012 [cit. 13. 4. 2017] Dostupné z : <http://www.slpk.sk/eldo/2012/zborniky/025-12/21.pdf>.

Kontakt

PhDr. Richard Heligman
Národná diaľničná spoločnosť a.s.
Domkárska 9
821 09 Bratislava
Slovenská republika
richard.heligman@ndsas.sk

a

doc. Ing. Mgr. Ľubomíra Strážovská, PhD.
Fakulta managementu UK, Katedra marketingu.
docent vysokej školy, univerzity
Slovenská republika
lubomira.strazovska@fm.uniba.sk